

‘SAMENWERKING MET DE PRAKTIJK MAAKT RELEVANTIE WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK GROTER’

Impressie kick off Smart Urban Regions of the Future 25 januari 2016

Met wetenschappelijk onderzoek zaken in de maatschappij veranderen. Met die gedachte zijn consortia van wetenschappers en experts uit de praktijk aan de slag gegaan om mooie projecten op te zetten in het kader van het kennisprogramma Smart Urban Region of the Future (SURF). Op 16 december besloot de Raad van Toezicht van het kennisinitiatief VerDuS (Verbinden van Duurzame Steden) waarvan SURF onderdeel is, welke consortia van vijf grote en dertien middelgrote projecten aan de slag mogen. Maandag 25 januari presenteerden de teams hun onderzoeken tijdens de startbijeenkomst in Pakhuis de Zwijger.

SURF is het kennisprogramma van de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, NWO, Platform31 en het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA. Wetenschappers en praktijkpartijen werken in stedelijke regio's samen aan kennis op de raakvlakken van ruimte, wonen, bereikbaarheid, economie en bestuur.

Waar gaan de consortia mee aan de slag de komende vier jaar? Dat werd duidelijk tijdens de presentaties waarin de vertegenwoordigers van de vijf grote projecten uitlegden wat zij de komende vier jaar gaan doen. De projecten hebben elk een omvang van 1,8 tot 2,5 miljoen euro. Hoewel het vijf totaal verschillende onderwerpen zijn, hebben ze een ding gemeen: de sterke verbondenheid met de praktijk.

Geen praatgroepen

Want, zo drukte netwerkmanager Jan Kinkenburg van SURF de aanwezigen op het hart, de consortia moeten geen praatgroepen worden. 'De ingediende projecten zijn nadrukkelijk beoordeeld op maatschappelijke relevantie', legde hij uit. 'En ze moeten een brug gaan slaan tussen wetenschap en innovatie.' Klinkenberg beantwoordde hiermee de vraag van dagvoorzitter Pieter Hooimeijer (wetenschappelijk directeur VerDuS) die zich afvroeg hoe de kennis uit de SURF-onderzoeken er voor gaat zorgen dat dingen in de maatschappij gaan veranderen en of die nauwe verbondenheid met de praktijk niet voor spanning zorgt. Volgens beleidsmedewerker Marcus van Leeuwen (NWO) is deze ontwikkeling langzaam gegroeid: 'Er is de afgelopen tien jaar sprake van een beweging richting de praktijk', zegt hij. 'Het onderzoek is niet meer iets van wetenschappers

alleen. Natuurlijk blijft de wetenschappelijke kwaliteit het belangrijkste criterium voor financiering , maar je kunt de relevantie van het onderzoek vergroten door samen te werken met maatschappelijke partners.'

R-LINK

En dat is dan ook precies wat de consortia doen. Bij R-LINK (Redressing Long-Term societal challenges through space for Incremental urban development, small-scale and bottom-up initiatives to produce New Knowledge for vital and inclusive urban regions) bijvoorbeeld gaan de wetenschappers en praktijkpartijen onderzoeken hoe kleinschalige initiatieven een rol kunnen spelen bij gebiedsontwikkeling. Volgens deelnemers Annemiek Rijckenberg en Leonie Janssen-Jansen staan deze ontwikkelingen (deels) op gespannen voet met maatschappelijke opgaven op de lange termijn zoals bereikbaarheid, sociale deelname door alle inwoners en duurzaamheid. 'De participatiesamenleving is er niet alleen op sociaal gebied, maar ook fysiek. Daar willen we ons met dit onderzoek samen met de partners op richten', aldus Annemiek Rijckenberg.

Smart Cycling Futures

Bij Smart Cycling Futures draait alles om slimme fietssystemen. Volgens Rob Raven van de Universiteit Utrecht mist fietsen structurele aandacht. Met het SURF-onderzoek wil het consortium leren over en stimuleren van de transitie naar een slimmer fietssysteem – met als doel de leefbaarheid en veerkracht van stedelijke regio's te vergroten. Onder meer Brabantstad, Stadsregio Amsterdam, Zwolle/Overijssel en Utrecht zijn 'partner in crime'. In living labs gaan wetenschappers en experts uit de praktijk aan de slag om sociale en technische vindingen uit te proberen en te evalueren.

STAD

Bart van Arem en Lodewijk Lacroix hadden een toepasselijke presentatie. Aan de hand van automatisch doorlopende sheets loodsten ze het publiek door het project project STAD (Spatial and Transport Impacts of Automated Driving). In dit onderzoek staat de autonome auto centraal en de manier waarop dit voertuig de manier waarop we reizen, wonen, werken en recreëren gaat veranderen.

U-SMILE

De auto staat ook centraal in het project U-SMILE (Urban Smart Measures and Incentives for quality of Life Enhancement), maar dan vooral als veroorzaker van problemen als files en milieuvervuiling. Belastingen zijn niet populair en belonen is kostbaar. In dit onderzoek gaan de deelnemers experimenten met budgetneutrale mengvormen ontwerpen en onderzoeken. Ook verhandelbare spitsrechten komen aan de orde.

SCRIPTS

In SCRIPTS (Smart Cities' Responsive Intelligent Public Transport Systems) gaan de onderzoekers kijken naar de toekomst van het openbaar vervoer in steden. Klantgerichte vervoersdiensten op

een duurzame manier ontwikkelen, waarbij het consortium rekening gaat houden met voorkeuren van gebruikers en bedrijven.

Resultaten gaan praktijk helpen

Na de presentaties kwamen er opnieuw vertegenwoordigers van de consortia op het podium om met de dagvoorzitter en de zaal door te praten over onder meer de urgentie van hun project. Zo vertelde Iris van der Horst over de grote stromen fietsers die zij als programmamanager Fiets bij de gemeente Amsterdam een goede plek moet geven in het verkeer. 'Wij willen graag weten waar die fietsers vandaan komen en waar ze heen gaan', legde ze uit. 'Die info hebben we nodig om beleid te maken. De resultaten uit de onderzoeken die het consortium van Smart Cycling Futures gaat doen, gaan de gemeente Amsterdam zeker helpen.'

Verbindingen

Al snel werd tijdens de gesprekken duidelijk dat er veel verbindingen zijn te maken tussen de verschillende projecten. Zo zag Ruth Oldenziel van het 'fietsconsortium' een duidelijke link tussen het groeiend aantal fietsers en het openbaar van de toekomst uit het project SCRIPTS. 'Het openbaar vervoer van de toekomst is flexibel', voorspelde Harry Timmermans van SCRIPTS. 'Het wordt een combinatie met andere vervoersvormen en zal steeds meer vraaggestuurd worden.' Oldenziel benadrukte daarbij de groeiende rol van de fiets in het voor- en natransport bij OV-reizen en de problematiek van het fietsparkeren.

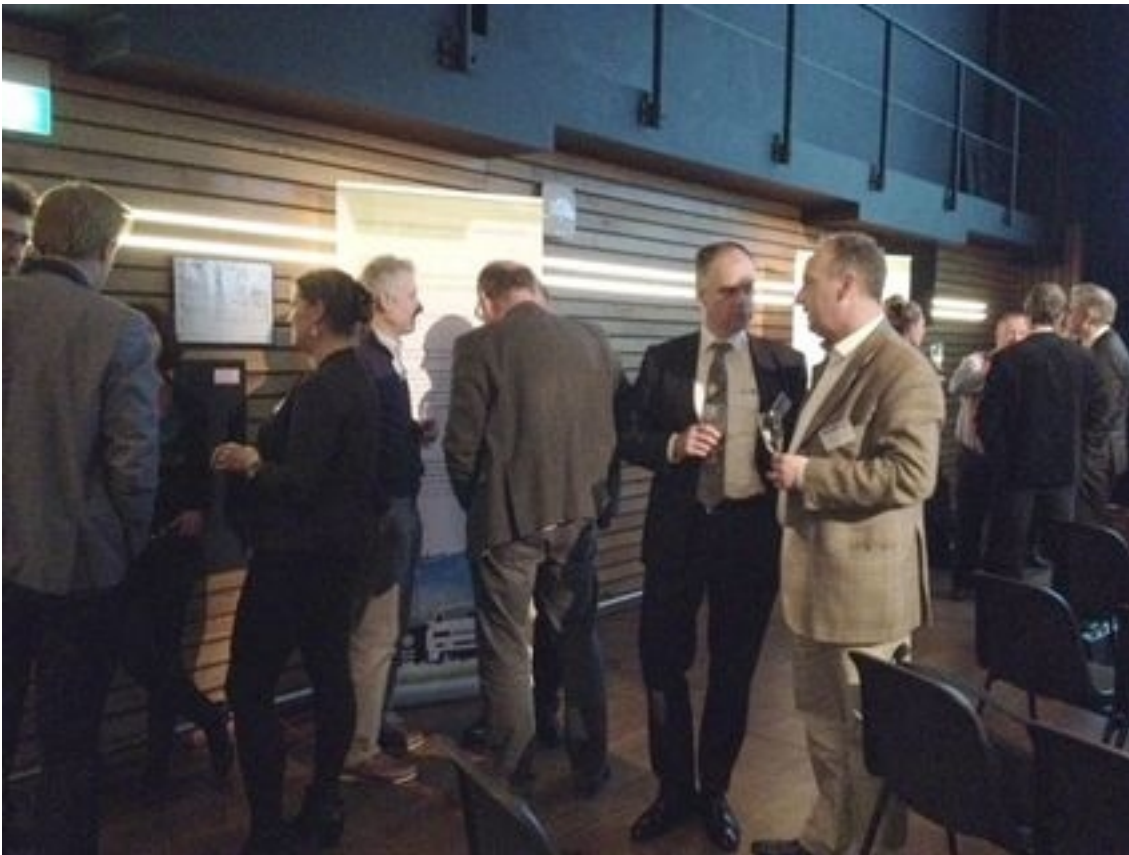
Pitches & posters

Vervolgens was het de beurt aan vertegenwoordigers van de dertien middelgrote SURF-projecten de kans om hun onderzoeken te pitchen. In het kader van de call ERA-NET COFUND Smart Cities and Communities (ENSCC) zijn in totaal zeventien projecten toegekend, waarvan dertien met Nederlandse inbreng. Deze dertien zijn onderdeel van SURF. Aan de hand van posters gaven de aanwezige deelnemers na de pitches uitleg over hun projecten.

Hogescholen

Niet alleen universiteiten gaan met experts uit de praktijk aan de slag, ook de hogescholen gaan een belangrijke rol spelen. Directeur Richard Slotman van het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA is blij dat de hogescholen zijn betrokken bij het programma: 'Goede vraagsturing en netwerken dragen bij aan de relevantie en kwaliteit van het onderzoek. De hogescholen zijn bij uitstek geschikt om de verbinding met de praktijk sterk te houden. Om de uitdrukking te gebruiken die ik eerder deze middag heb gehoord: het HBO is goed om dingen van de kant te duwen.'

Nu het officiële startsein is gegeven voor het SURF-programma gaan de consortia aan de slag. VerDuS gaat de deelnemers bijstaan om de kennis uit de onderzoeken op nationaal niveau te brengen.